

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 80 0 П 094545 21 Рев
Бања Лука, 11.11.2022. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Тање Бундало, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Горјане Попадић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитељице М.Р. – П., Ш., коју заступа А.В., адвокат из Б., против туженог Д.Б., из Б. са привременим боравком у Ш., кога заступа Б.С., адвокат из Б., ради испуњења уговора о зајму, вриједност спора 208.891,40 КМ, одлучујући о ревизији туженог против пресуде Окружног суда у Бијељини број 80 0 П 094545 21 Гж од 21.6.2021. године, на сједници одржаној 11.11.2022. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Захтјев тужитељице на накнаду трошкова састава одговора на ревизију, се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бијељини број 80 0 П 094545 21 П 2 од 11.3.2021. године, обавезан је тужени да тужитељици исплати из основа уговора о зајму износ од 100.000,00 Швајцарских франака (даље: CHF), са законском затезном каматом од 29.2.2012. године до исплате која ће се обрачунати у складу са позитивним прописима Швајцарске, а одбијен је захтјев преко досуђеног износа и обавезан је тужени да тужитељици накнади трошкове поступка у износу од 8.427,85 КМ, а преко овог износа је захтјев одбијен.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бијељини број 80 0 П 094545 21 Гж од 21.6.2021. године, жалба туженог је одбијена и првостепена пресуда потврђена и одбијен је захтјев тужитељице за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Тужени ревизијом побија другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка, погрешне примјене материјалног права и прекорачења захтјева и предлаже да се побијана пресуда преиначи и одбије тужбени захтјев или укине и предмет врати на поновно суђење, уз накнаду трошкова ревизионог поступка.

Тужитељица у одговору на ревизију предлаже да се ревизија одбије и да се обавезе тужени на накнаду трошкова састава одговора на ревизију у износу од 1.260,00 КМ.

Ревизија није основана.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитељице да јој тужени, у испуњењу уговорне обавезе врати зајам у износу од 124.000,00 CHF, што на дан подношења тужбе износи 208.891,40 КМ, са законском затезном каматом на износ од 100.000,00 CHF од 26.2.2012. године (као дана доспјелости) до исплате, а на износ од 24.000,00 CHF, од 8.2.2018. године до исплате, уз накнаду трошкова поступка.

Расправљајући о овако постављеном тужбеном захтјеву првостепени суд је утврдио: да је између тужитељице, као зајмодавца и туженог, као зајмопримца, дана 11.1.2011. године закључен уговор о зајму, којим се тужитељица обавезала позајмити туженом износ од 100.000,00 CHF, са уговореним мјесечним каматама у износу од 2.000,00 CHF, а тужени се обавезао позајмљени износ вратити у истој валути у року од једне године од дана пријема новца, на руке зајмодавца и да су потписи уговорних страна, дана 24.02.2011. године овјерени код надлежног органа у Š., ..., opština F., kanton S.; да се истим уговором тужени обавезао, да ће као средство обезбјеђења враћања кредита извршити укњижбу заложног права (хипотеке) на некретнинама, кући у Б., ближе означеним у тачки II уговора, што није учинио због (према његовим наводима), правних сметњи за то, с обзиром да је тужитељица држављанин Р.С.; да је тужитељица дио позајмице у износу од 10.000,00 CHF (у признаници је наведен износ од 12.500,00 CHF) исплатила туженом и његовој супрузи М.Б. 26.11.2010. године, а 25.1.2011. године износ од 10.000,00 CHF, уз обавезу туженог на враћање наведених износа у року од једне године, односно најкасније до 26.11.2011. године, што је потврђено у признацима потисаним од стране зајмодавца и зајмопримца и његове супруге; да је након закључењу уговора о зајму, тужени у име фирме S.S. gmbh (чији је оснивач и власник), упутио допис број ... од 20.2.2011. године тужитељици и њеном супругу, који је потписао као физичко лице, у коме их обавјештава о пројекту L. на чијој припреми ради наведена фирма за израду „куће, као мустре“, да је фирма затражила хипотекарни кредит код пословне банке на износ од 520.000,00 CHF колико је потребно новчаних средстава за изградњу те куће, али да је услов за добијање кредита да фирма уложи сопствена средства увисини од 20 % наведеног износа, који није у могућности обезбједити, те је предложено да супружници П. уложе средства у вриједности од 80.000,00 CHF на име сопственог капитала за фирму и да уђу у партнерски однос са фирмом ...; да је тужитељица 25.2.2011. године (дан након овјеравања потписа уговорних страна на уговору о зајму), издала налог банци St. G.K. AG St. G. за плаћање (из њених личних средствима) на рачун наведене фирме износа од 80.000,00 CHF, који је туженом - на рачун фирме уплаћен 28.2.2011. године; да је тужитељица опоменом од 17.1.2018. године позвала туженог на враћање зајма у износу од 102.500,00 CHF, са уговореном мјесечном каматом у износу од 2.000,00 CHF; да се вјештак економске струке Р.И. изјаснио о конверзији валуте и стању средњег курса Ц.б. Б и X који се односи на паритет КМ и CHF, на дан 26.2.2012. године и на дан подношења тужбе; и да је тужба у предметној правној ствари поднесена 9.2.2018. године.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио, да је тужитељица исплатом износа од 10.000,00 CHF туженом (26.11.2010. године) и истог износа од 10.000,00 CHF, који је назначен у признаници од 25.1.2011. године, те уплатом

износа од 80.000,00 CHF, који је по налогу тужитељице и са њеног банковног рачуна уплаћен туженом, као физичком лицу, на рачун његове фирме, како је тужени и тражио и која уплата је резултат извршења, од раније усмено уговорене обавезе – предаје позајмице туженом у износу од 100.000,00 CHF, извршила своју уговорну обавезу, што је потврђено и наведеним уговором о зајму, а да тужени, који се обавезао да ће лично (а не његова фирма) вратити тужитељици зајам у износу од 100.000,00 CHF, то није учинио у уговореном року, а ни до дана подношења предметне тужбе. Из ових разлога и позивом на одредбу члана 312. став 4. Савезног закона, у вези са допунама Швајцарског грађанског законика, Четврти дио: Облигационо право, даље: ШГЗ), који сагласно одредби члана 3. и члана 20. тачка 8. Закона о рјешавању сукоба закона са прописима других земаља у одређеним односима („Службени лист СФРЈ“, број 43/82 и 72/82), у вези са чланом 458. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП), представља мјеродавно право за разрјешење овог спора, првостепени суд је дјелимично усвојио тужбени захтјев по основу главног потраживања, као у изреци пресуде са законским затезним каматама, које ће се обрачунати према прописима Швајцарске, од 29.2.2012. године (као дана доспјелости) до исплате (члан 104. став 1, у вези са чланом 102. став 2. ШГЗ), а примјеном одредбе члана 313. истог закона је одбио захтјев за исплату уговорене камате у износу од 24.000,00 ШГЗ, због застарјелости тог дијела потраживања.

Другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда, па је жалбу туженог одбио и првостепену пресуду потврдио и одбио је захтјев тужитељице за накнаду трошкова жалбеног поступка. Према становишту тога суда, тужени своје тврдње да се уплата износа од 80.000,00 CHF односи на пословне односе његове фирме и тужитељице није доказао, а на њему је терет доказивања чињеница за које тврди да постоје и да тужитељица није дужна доказивати, да пословне сарадње није било (јер се негативне чињенице не доказују).

Одлука другостепеног суда је правилна и ревизионим наводима туженог се ничим битним не доводи у сумњу.

Облигационо правни уговор представља сагласност воља уговорних страна о настанку, мијењању или престанку облигационих односа. Код теретних уговора (какав карактер има предметни уговор), једна уговорна страна дугује другој накнаду за давање или чињење које од њега прима, која може бити у новцу или у природи (у облику индиректне или директне користи).

Основно правило у испуњењу уговора је дужност учесника да изврше своје обавезе из уговора и они су одговорни за неиспуњење уговорене обавезе. Сагласно овом правилу, повјерилац у облигационо правном односу је овлаштен да од дужника захтијева испуњење обавезе, а дужник је дужан испунити уговорену обавезу савјесно и у свему како она гласи (члан 262. став 1. Закона о облигационим односима „Службени лист СФРЈ“, број 29/78, 39/85 и 57/89, те „Службени гласник Републике Српске“, број 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04, даље: ЗОО).

Према одредби члана 557. ЗОО, уговором о зајму зајмодавац се обавезује да преда у својину зајмопримцу одређену количину новца или других замјенивих ствари, а зајмопримац се обавезује да му врати послѣје извјесног времена исту количину новца, односно исту количину ствари исте врсте и истог квалитета. Сагласно предњем, уговор о зајму настаје сагласношћу уговорних страна, да зајмодавац преда зајмопримцу предмет

зајма а зајмопримац да исту количину новца или других замјенивих ствари врати зајмодавцу у уговореном року са каматом, ако је тако уговорено (члан 558. став 1. ЗОО).

По оцјени овога суда, нижестепени судови су правилно судили када су обавезали туженог, да у испуњењу своје уговорне обавезе тужитељици исплати досуђени износ.

Наиме, чињенични наводи тужбе на којим тужитељица заснива тужбени захтјев произлазе из наведеног уговора о зајму. У сагласности са одредбама уговора (које међу странкама нису спорне), су и поменуте признанице, којим је тужени потврдио да му је тужитељица исплатила дио зајма у износу од 20.000,00 CHF. Неспорна је међу странкама и исплата која је извршена од стране тужитељице у износу од 80.000,00 CHF, али је спорно коме је извршена, туженом по основу предметног уговора о зајму, како је уговором одређено, или у корист предузећа туженог S.S., са сједиштем у Ш., како тврди тужени. С тим у вези, парничне странке, доказе релевантне за одлуку о томе, тумаче свако на свој начин. Тако тужитељица наводи, да су сви договори у вези позајмице били да се зајам даје туженом, док тужени тврди, да је дио зајма у износу од 80.000,00 CHF исплаћен у корист напријед наведеног предузећа, а у сврху њихове заједничке пословне сарадње.

Нижестепени судови су правилном оцјеном проведених доказа, на начин прописан одредбом члана 8. ЗПП, сваког доказа посебно и свих доказа у њиховој међусобној повезаности, те је хронолошким посматрањем договора и радњи парничних странака који су претходили закључењу предметног уговора закључили, да је уплата износа од 80.000,00 CHF (а доказ о тој уплати се не може посматрати изоловано од других доказа), резултат извршења од раније усмено, а затим писмено уговорене обавезе тужитељице о исплати тог износа туженом, као физичком лицу по његовом захтјеву и на начин како је тужени тражио.

Према стању списка у овом предмету тужитељица и тужени и њихови супружници били су у дугогодишњим пријатељским односима, што произлази из дописа туженог од 1.12.2017. године упућеног супругу тужитељице (достављен суду у прилогу дописа од 26.11.2017. године), у којем, у вези уговора о зајму и приједлога тужитељице да у сврху обезбјеђења враћања зајма (с обзиром на неуспјело заснивање хипотеке на некретнинама туженог), уговорне стране закључе „неки други“ уговор који би за то био подобан, тужени наводи: „Као што знате да ми имамо један уговор, по којем сам ја од вас посудио 100.000,00 CHF, а у уговору стоји да сам вам дужан 120.0000,00 CHF..., ту ништа није спорно и ја стојим иза тога“. Када се има у виду да се у том писмену говори о предметном зајму и о сарадњи фирме туженог и сина тужитељице М.П., која и према наводима туженог није ни у каквој вези са предметним уговором о зајму, као и о њиховом односу у вези за судским процесом у П. и одштетом у Б...., а не спомиње се пословна сарадња тужитељице и њеног супруга са туженим, на коју их је тужени позвао дописом од 20.2.2010. године, у вези чега није доказао да су они ту понуду прихватили, нити је шта у вези понуде наведено у уговору о зајму, правилно су нижестепени судови судили када су закључили да тужени, осим голе тврдње, није суду пружио ни један доказ, да се предметна позајмица односи на њихову пословну сарадњу.

Доносећи одлуку, као у изреци пресуде првостепени суд је, супротно наводима ревизије, судио у границама постављеног тужбеног захтјева, па наводи ревизије да је таквом одлуком „промијењен, прекорачен“ тужбени захтјев нису основани, а с обзиром да је дужност другостепеног суда да оцијени жалбене наводе који су од одлучног значаја (члан 231. ЗПП), тиме што другостепени суд није оцијенио жалбени навод у том правцу,

није починио повреду одредаба парничног поступка која би била од утицаја на законитост и правилност побијане пресуде.

Према оцјени овог суда, побијана пресуда у усвајајућем дијелу захтјева за камате на досуђени износ зајма – због доцње у исплати спорног потраживања, која је заснована за одредби члана 104. ШГЗ је правилна, како је закључио другостепени суд, сагласно којој одредби су нижестепене пресуде извршиве, јер је тај дио захтјева одредив, о чему нижестепене пресуде садрже ваљане разлоге, које као правилне прихвата и овај суд, па не стоје наводи ревизије да је суд у том дијелу прекорачио тужбени захтјев. Из истих разлога се не могу прихватити основаним наводи ревизије, да је за одлуку у том дијелу релевантна одредба члана 128. ШГЗ, којом је прописан петогодишњи застарни рок за потраживања која су набројана у ставу 1. тог члана, међу која не спадају камате у случају када дужник касни са плаћањем новчаног дуга (какав карактер има спорно потраживање зајма), како је правилно закључио и другостепени суд, а с обзиром да одбијајући дио захтјева на име уговорене камате није предмет побијања у овом ревизионом поступку, указује се беспредметним образлагање навода ревизије у том дијелу.

Насупрот наводима ревизије, правилно су нижестепени судови примијенили процесно правило о терету доказивања које прописују одредбе члана 7. став 1. члана 102. став 1. и члана 123. ЗПП, када су закључили да је уплата зајма у износу од 80.000,00 CHF извршена туженом, као зајмопримцу, како је у уговору о зајму и означен, то јесте, физичком лицу и за своје одлуке томе, дали су довољне и аргументоване разлоге, засноване на утврђеном чињеничном стању и материјалном праву, а ни наводи ревизије не дају основа за другачији закључак, који би законитост и правилност истих могао довести у озбиљну сумњу. За такав закључак су имали основа у проведеним доказима који, с обзиром да потичу из времена прије подношења предметне тужбе (па се не може рећи да су срачунати на исход овог спора), по оцјени овог суда, објективно одражавају право стање ствари.

Насупрот томе, тужени своје тврдње у вези правне судбине позајмице у износу 80.000,00 CHF, ничим није доказао, а на њему је терет доказивања тих тврдњи, јер сагласно поменутом процесном правилу о терету доказивања, свака странка је дужна да докаже истинитост својих чињеничних навода, а ако суд на основу доказа који су изведени није увјерен у одређене чињеничне наводе, сматраће да су ти наводи недоказани.

У ситуацији када је усвајајући дио захтјева подударан са уговором о зајму и када тужитељица у овом ревизионом поступку не побија одбијајући дио захтјева у износу од 2.500,00 CHF (који је обухваћен поменутом признаницом од 26.11.2010. године), ревидент се беспотребно бави питањем идентитета између износа од 102.000,00 CHF, на који гласи тужбени захтјев и досуђеног износа, тим прије када је у већем (траженом) износу садржан мањи (досуђени) износ.

С обзиром на разлоге садржане у образложењу ове пресуде, остали наводи ревизије нису од значаја за правилност и законитост побијане пресуде.

Из наведених разлога, а на основу одредбе члана 248. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Одбијен је захтјев тужитељице за накнаду трошкова састава одговора на ревизију у износу од 1.260,00 КМ, јер исти у смислу одредбе члана 387. став 1. ЗПП, не представља неопходну радњу у поступку која је утицала на одлуку по ревизији.

Предсједник вијећа
Тања Бундало

Тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић